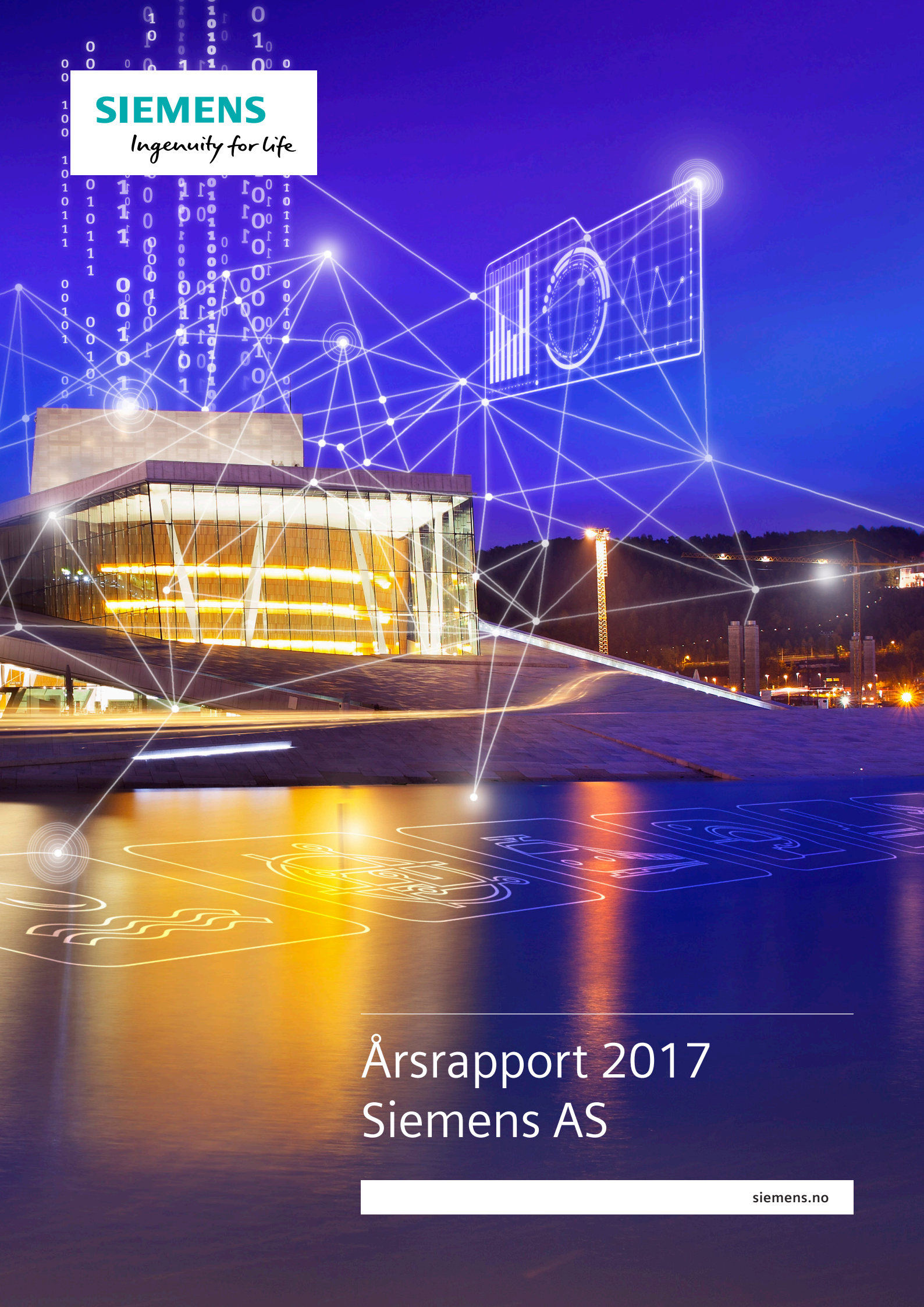

The background of the entire page is a night photograph of the Oslo Concert Hall, a modern building with a large glass facade and a sloped roof, illuminated from within. The building is reflected in the water in the foreground. Overlaid on the image is a complex network of white lines connecting various points, some of which are glowing. In the upper left, there are vertical columns of binary code (0s and 1s). In the upper right, there is a glowing rectangular frame containing a bar chart, a circular gauge, and a line graph. In the lower left, there are glowing concentric circles. In the lower right, there are glowing outlines of electronic components like a microchip and a circuit board.

SIEMENS

Ingenuity for life

Årsrapport 2017

Siemens AS

siemens.no

Innhold

Siemens AS

- 03 Internet of Dreams
- 04 Årsberetning

Revisjonsberetning

- 30 Revisjonsberetning
- 32 Siemens adresser i Norge

Årsberetning

- 07 Nøkkeltall
- 08 Resultatregnskap
- 09 Balanse
- 11 Kontantstrømoppstilling
- 12 Noter

Internet of Dreams

“Hvilke apper ønsker du deg?” Dette spørsmålet har vi stilt kunder fra ulike bransjer det siste året. Hvorfor snakker vi om software med våre kunder når Siemens gjennom 170 år har stolte ingeniørtradisjoner i utviklingen av hardware? Det korte svaret er at digitalisering allerede former hverdagen vår og påvirker hvordan vi lever livene våre, hvordan bedrifter håndterer sine eiendeler og hvordan byene opererer. Innen 2020 vil det være tre ganger så mange ting koblet til Internett som det er mennesker på jorden. Utstyrt med sensorer, kan disse enhetene og maskinene snakke til oss og gi oss store mengder med ny informasjon. Vi i Siemens vil gjerne bidra til å bruke denne informasjonen til å drifte enda smartere, mer effektivt eller til å utvikle helt nye forretningsmodeller.

Digitalisering skaper store endringer gjennom hele verdikjeden, både for varer og tjenester fra hvor vi kjøper, designer, produserer, drifter og til hvordan vi utfører service på utstyr. Vi ser allerede at bedrifter og organisasjoner som utnytter den digitale teknologien og vet hvordan de får innsikt i meningsfull data, høster store fordeler.

Lovende innovative løsninger som distribuerte energisystemer, kunstig intelligens, selvkjørende maskiner, sømløs elektrisk transport og block-chain-teknologi kan hjelpe oss å løse noen av samfunnets viktige utfordringer. Som overgangen til et lavkarbonsamfunn. Dette sikrer god livskvalitet i byer og gjør at vi blir mer produktive, og får mer ut av mindre. Digitalisering hjelper også industrien vår, med vårt høye lønnsnivå, til fortsatt å være konkurransedyktig og sikre at samfunnet vårt fortsetter sin utvikling og vekst.

Dette året lanserte vi et viktig bidrag til den digitale verden – det skybaserte IoT* operativsystemet MindSphere. MindSphere kan samle all type data som genereres i alle slags operasjoner. Det er et digitalt økosystem som sikrer at kundene våre kan samle og analysere data og dermed omgjøre den til verdifull informasjon. Og det bringer oss tilbake til spørsmålet “Hvilke apper ønsker du deg?” For det er ingen grenser for hvor mange applikasjoner som kan utvikles i the Internet of Dreams. MindSphere gjør det mulig å omsette data til ny forretningsinnsikt ved å utvikle alle slags apper som passer kundenes spesielle behov, enten det er til overvåkning, analyse eller kontroll av produksjon og produkter.

Siemens er fremdeles godt forankret innen elektrifisering og automatisering av vårt samfunn og bedrifter, og digitalisering er det neste steget. De siste 10 årene har vi globalt investert mer enn 10 millioner euro i vår digitale portefølje. Vi ønsker å få mest mulig kunnskap om de millioner av data bytes som produseres hver dag. Slik at våre kunder kan få mest mulig ut av sine fysiske løsninger.

* Internet of Things

Årsberetning

Resultatutvikling

Siemens signerte i forretningsåret 2017 kontrakter verdt 4 273 millioner kroner. Dette tilsier en nedgang på 2 239 millioner kroner sammenlignet med foregående år.

Innenfor områdene infrastruktur og ny energi har Siemens tegnet kontrakter for store og strategiske prosjekter. Vi ser også at innenfor disse områdene er markedsutsiktene positive. Energy Management opplever forøvrig et solid år innenfor flere av sine områder.

Divisjonene som opererer innen olje- og gassmarkedet har opplevd størst nedgang i innkommende ordrer.

Ordrereserver for igangsatte prosjekter i Siemens AS var på 3 587 millioner kroner per 30.09.2017, en nedgang på 1 719 millioner kroner sammenlignet med fjoråret.

Totale salgsinntekter i 2017 endte på 4 141 millioner kroner, en nedgang på 666 millioner kroner sammenlignet med forrige forretningsåret. Driftsresultatet i 2017 endte på -173 millioner kroner, 8,9 millioner kroner svakere enn i 2016.

Årsresultat etter skatt i 2017 endte på -117,7 millioner kroner, en oppgang på 56,9 millioner kroner fra -174,6 millioner kroner i forrige forretningsår.

Hovedårsaken til årets resultat er nedgangen i aktivitetsnivået innen olje- og gassområdet. For å tilpasse seg markedsutviklingen ved fall i oljepriser og etterspørsel annonserte Siemens i november 2016 nedbemanning i enhetene Power Electronics Centre og Subsea.

Selskapet har tatt grep og arbeider målrettet med å videreutvikle salgfunksjonen og styrke prosjektorganisasjonen i takt med markedsendringer for å oppnå økt lønnsomhet. Vår ambisjon er å bidra til økt konkurranseevne for våre kunder, ved å styrke vår egen.

Styret stiller seg bak de tiltak som er iverksatt for å utvikle selskapet i takt med markedsendringene og bedre resultatene. De ønsker å takke samtlige medarbeidere for deres engasjement og innsats i et utfordrende år.

Finansielle forhold

Egenkapitalen per 30.09.2017 utgjør 14,6 prosent av totalbalansen. Selskapet har forsvarlig egenkapital og tilfredsstillende likviditet. Som følge av selskapets internasjonale virksomhet eksisterer det en valutarisiko i forhold til verdien av fremtidige kontantstrømmer og balanseposisjoner i utenlandsk valuta. I tråd med Siemens' retningslinjer sikres denne gjennom anvendelse av terminkontrakter og valutaopsjoner. Disse håndteres gjennom Siemens Financial Services GmbH som håndterer valutarisiko for hele Siemens-konsernet og fungerer som en motpart til Siemens AS sine valutakontrakter. Kredittrisikoen tas hensyn til gjennom avsetning til tap på kundefordringer for å møte eventuell usikkerhet i betalingsvnen til enkelte kunder.

Finansieringen av Siemens AS utføres i sin helhet gjennom Siemens-konsernets internbank, Siemens AG. Siemens AS har per 30.09.2017 en forpliktelse mot Siemens AG i forbindelse med konsernkontoordningen på 434,7 millioner kroner. Styret ser per 30.09.2017 liten risiko knyttet til selskapets fremtidige likviditetssituasjon.

Kontantstrøm

Samlet kontantstrøm fra drift i 2017 landet på -356,4 millioner kroner. Driftsresultatet endte på -173,0 millioner kroner. Differansen skyldes i hovedsak periodens betalte skatt samt ordinære avskrivninger og endringer tilknyttet kundefordringer, leverandørgjeld og varelager. De samlede investeringene var på 48,6 millioner kroner.

Siemens AS deltar i et konsernkontosystem. De midlene selskapet har til gode her er ikke definert som kontanter, men som kortsiktige fordringer i konsernkontosystemet. I praksis kan dette betraktes som innskudd.

Organisasjon

Siemens-konsernet tilpasser sine forretningsstrategier i tråd med samfunnsutviklingen slik at vi kan møte dagens og fremtidens utfordringer. For å styrke selskapets posisjon i markedet har konsernet valgt å fusjonere sin virksomhet innen vindkraft med det spanske vindkraftselskapet Gamesa. Det fusjonerte selskapet blir en verdensledende aktør.

Forretningsvirksomheten i Norge ble skilt ut til et eget selskap, Siemens Gamesa Renewable Energy AS, med virkning 01.01.2017. 27 ansatte ble overført til selskapet. Siemens AG har en eierandel på 59 % i Siemens Gamesa Renewable Energy AS.

Teknologiutvikling

For å møte den økende endringstakten i markedet og utvikle disruptive ideer, har Siemens-konsernet etablert et eget selskap, Next47. Selskapet investerer i start-up bedrifter for å bidra til å aksellerere utviklingen av ny teknologi. Siemens har siden 1990-tallet samarbeidet med start-up bedrifter og jobber tett med ulike forskningsmiljøer og større universiteter verden over.

Gjennom spesialtilpassede kundeleveranser, føres kompetanse og innovative løsninger tilbake til Norge fra det globale nettverket. Globalt investerer Siemens anslagsvis 4,8 milliarder Euro årlig i forskning og utvikling, som inkluderer nærmere 33 000 ansatte fordelt over hele verden.

Siemens i Norge åpner i 2018 ny fabrikk i Trondheim for ferdigstilling av batteriløsninger til det maritime markedet. I Norge har vi et globalt ansvar for forskning og utvikling innen dieselelektriske og fullelektriske fremdriftssystemer til skip, automasjon og utstyrspakker til offshore installasjoner. Vi har også det globale ansvaret for kraftelektronikk for subsea oljeproduksjon. I forretningsåret 2017 investerte Siemens AS 104 millioner kroner i forskning og utvikling.

Medarbeidere i Siemens AS

Siemens AS har også siste forretningsår redusert antall ansatte; med 128 medarbeidere. Dette skyldes hovedsakelig nedgang i olje- og gassvirksomheten. Ved årets slutt var det 1 487 medarbeidere i Siemens AS. I tillegg er det 9 lærlinger på fagopplæring, de fleste knyttet til produksjon av tavlesystemer. Bedriften benytter i liten grad midlertidige ansettelser, deltidsarbeid og innleie. Gjennomsnittsalderen i Siemens AS er 44,6 år.

Kjønnsfordelingen er, som i de fleste tekniske yrker, fortsatt skjev (17 prosent kvinner), men selskapet har som mål å øke antall kvinner generelt og spesielt i ledelse, prosjektledelse og nøkkelposisjoner.

Selskapet har en erklært policy om at vi ønsker et arbeidsmiljø preget av eierskap, likeverd, respekt og gjensidig tillit. Det er nulltoleranse for diskriminering og mobbing.

Siemens viderefører arbeidet med å forsterke eierskapskulturen i selskapet. Alle divisjoner har definert sin egen ambisjon for eierskapskulturen, og jobber nå med å virkelig gjøre ambisjonen i egen enhet. Gjennom å jobbe med eget lederskap er det et mål at lederne forsterker eierskapet i egen divisjon. Arbeidet er sterkt knyttet til divisjonens ulike endrings- og utviklingsstrategier, slik at kulturen understøtter de forretningsmessige utfordringene som det jobbes med. Det har vært gjennomført ulike aktiviteter knyttet til dette arbeidet; ledergruppeutvikling, teamutvikling, leder trening, samt medarbeider- og ledersamlinger i divisjonene.

Siemens viderefører fokuset på å følge opp og utvikle yngre talenter. Det vektlegges at hver enkelt medarbeider tar eierskap til egen karriere og utvikling. I samarbeid med lederne utarbeides individuelle utviklingsplaner. Læring i hverdagen gjennom utfordrende oppgaver og prosjekter, refleksjon og tilbakemeldinger, bidrar til fokus på kontinuerlig utvikling, både for den enkelte og for Siemens som organisasjon. Etterfølgerplanlegging er et viktig virkemiddel for å sikre kontinuitet i lederskapet og er en del av utviklingsarbeidet som drives. Målet er å utvikle dyktige interne kandidater til våre lederstillinger.

Arbeidet med å markedsføre Siemens som arbeidsgiver og ekstern aktivitet mot skoleverket fortsetter, selv om vi siste år ansatte færre nyutdannede.

Siemens har i løpet av det siste året gjort endringer i pensjonsordningene og tilpasset seg nytt lov- og regelverk. Endringene gjelder både uførepensjon og kollektiv tjenestepensjon. Arbeidet er gjennomført i samarbeid med de ansattes representanter.

Samfunnsansvar og bærekraft

Siemens ble i februar 2017 kåret til verdens mest bærekraftige selskap av magasinet Forbes og analyseselskapet Corporate Knights, som hvert år kårer de 100 mest bærekraftige selskapene på World Economic Forum. Av 14 kriterier,

inkludert ressursforbruk, ansatte og finansiell ledelse, skåret Siemens høyest. Bærekraftig utvikling er fundamentet for fremtidige suksess for Siemens og er forankret i vår strategi. Ansvarlig og bærekraftig drift danner basis for alle våre forretningsaktiviteter, og er en viktig pilar i selskapets bedriftskultur. Gjennom innovative løsninger, bidrar Siemens til å løse de største utfordringene verden står overfor i dag, samtidig som vi sikrer langsiktig lønnsomhet og verdiskapning. Dette inkluderer full støtte til klimaavtalen som ble signert av 194 land i Paris i 2016.

Siemens har som mål å bli verdens første store industriselskap som skal bli netto karbonnøytral innen 2030. Planen er å kutte utslippene av CO₂, som i dag utgjør om lag 2,2 millioner tonn i året, til halvparten, så tidlig som i 2020. For å nå disse målene, vil Siemens investere 100 millioner euro over en tre-års periode for å redusere fotavtrykket sitt i forbindelse med produksjonsanlegg og bygninger.

Ved å investere i innovative teknologier som styringssystemer, automasjonssystemer for bygninger og produksjonsprosesser, samt energieffektive drivsystemer for produksjon, forventer Siemens å redusere energikostnadene sine med 20 millioner euro i året. "Reduksjon i våre karbonutslipp er ikke bare å ta samfunnsansvar, det er også god forretning", sier Joe Kaeser, administrerende direktør i Siemens AG.

Selskapet vurderer kontinuerlig de økonomiske, sosiale, etiske og miljømessige faktorer som påvirkes av forretningsaktiviteten. Siemens lever etter en rekke klare og transparente kriterier for å sikre at selskapet legger tilstrekkelig stor vekt på samfunnsansvar. Optimalt ønsker vi å overgå de forventninger som settes til selskapet, og ser stadig etter nye muligheter for å sette samfunnsansvar på agendaen.

Selskapet har en høy etisk standard i forholdet til medarbeidere, kunder, samarbeidspartnere og omgivelser. Siemens har et omfattende compliance-program som vi ser gode effekter av både lokalt og globalt.

Bærekraft er en viktig del av selskapets kjerneverdier og kompetanse. Hvert år reduserer Siemens sin teknologi enorme mengder CO₂ for våre kunder. I 2016 tilsvarte dette 521 millioner tonn CO₂.

Helse, miljø og sikkerhet

Siemens AS arbeider målrettet med nullskadefilosofi for å hindre ulykker og at ingen arbeidsrelaterte skader, sykdommer eller ulykker skal neglisjeres. Selskapets H-verdi (antall skader med fravær per million arbeidstimer) endte på 1,2 i 2017 mot 1,0 i 2016. Det jobbes kontinuerlig for å forhindre skader og ulykker og sikkerheten for hver enkelt medarbeider tas på alvor både av lederen og av medarbeideren selv. Det har i siste forretningsår ikke forekommet alvorlige ulykker som har påført selskapets medarbeidere varige skader. Sykefraværet i forretningsåret 2017 var 2,3 prosent, mens det i 2016 var 2,5 prosent.

Årsberetning

Siemens har også i 2017 videreført prosjektet "Opp av stolen". Prosjektet tar sikte på å motivere til økt fysisk aktivitet i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger. "Opp av stolen" legger vekt på lavterskel aktiviteter og det sosiale rundt fysisk aktivitet og gjennomføres i tett samarbeid med Siemens-laget og Norges bedriftsidrettsforbund. Vi støtter Plan Norge og det er våre registrerte "Opp-av-stolen-aktiviteter" som avgjør hvor stor støtte skolebarn i Nepal mottar.

Selskapet har ingen direkte forurensing til luft, vann eller grunn og benytter generelt svært lite forurensende kjemikalier i sin produksjon. Siemens AS er medlem av Renas og Batteriretur, som tar hånd om elektrisk og elektronisk returgoods. Selskapet er også medlem av Grønt Punkt, som ivaretar returordninger for flere typer emballasje.

Marked

Lavere oljepris har preget olje- og gassmarkedet siden nedturen startet i 2014. På kort sikt har dette vært utfordrende for bransjen med ordretørke og nedbemanningen. Bransjen er blitt utfordret til å ta smarte grep for å øke produktivitet og lønnsomhet i prosjektene, samtidig som myndighetene stiller høyere krav til lavere miljøutslipp. Operatørene og underleverandørene samarbeider tettere enn noen gang for å finne de gode bærekraftige løsningene på kort og lang sikt. Dette har resultert i at break-even-prisene på nye prospekter på norsk sokkel er vesentlig redusert, og investerings-takten er igjen stigende.

Industrien opplever generelt en økende etterspørsel etter energieffektive og smarte digitale løsninger. Teknologiutvikling og innovative løsninger er nøkkelfaktorer for å opprettholde konkurransekraften innenfor norsk industri.

Det investeres stort i utbedring av det nasjonale og regionale strømmettet i Norge. Investeringene sikrer en mer robust og sikker strømforsyning og tilrettelegger for handel av strøm over landegrensene.

Norge står overfor enorme investeringer innen samferdsel i årene fremover, både når det gjelder transport og infrastruktur. Befolkningsvekst i de største byene krever økte investeringer i tog, T-bane, trikk og infrastruktur. I tillegg legger klimaavtalen fra Paris sterke føringer for investering i klimavennlige løsninger, som nullutslippsalternativene elbuss og elferger.

Fortsatt drift

Styret bekrefter at grunnlaget for fortsatt drift er til stede, jfr. regnskapslovens paragraf 3-3a. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift og gir etter styrets oppfatning et rettviseende bilde over utviklingen og resultatet av virksomheten i regnskapsåret og økonomisk stilling per 30.09.2017.

Disponering av årets resultat

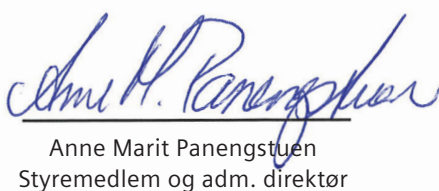
Siemens AS oppnådde i forretningsåret 2017 et resultat på -117,7 millioner kroner etter skatt. Styret vil foreslå for generalforsamlingen at utbytte ikke utdeles. For årets regnskap foreslår styret følgende disposisjoner (i millioner kroner):

Overført fra annen egenkapital	-117,7
Årets resultat	-117,7

Oslo, 30.11.2017

Styret i Siemens AS

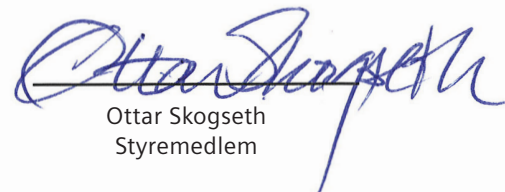

Ulf Troedsson
Styreleder

Anne Marit Panengstuen
Styremedlem og adm. direktør

Kjell Åge Pettersen
Styremedlem

Roy Lund
Styremedlem

Børge Tjeltna
Styremedlem

Ottar Skogseth
Styremedlem

Nøkkeltall

(Beløp i millioner kroner)	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Ordreinngang	4 274	6 512	5 200	5 801	7 294	5 987	5 779	4 572
Eksport	529	966	1 769	1 840	1 558	1 727	1 037	1 092
Omsetning	4 141	4 809	6 371	6 751	6 197	5 849	4 753	4 201
Driftsinntekter	4 190	4 834	6 423	6 773	6 266	5 868	4 816	4 242
Driftsresultat	-173	-164	-88	183	75	-80	140	359
Ordinært resultat før skatt	-166	-244	110	137	94	-57	245	408
Årsresultat	-118	-175	132	98	79	-69	182	289
Investeringer	52	21	69	44	85	45	594	3
Egenkapital	330	467	737	769	734	602	1 127	995
Totalkapital	2 268	2 149	2 731	3 182	3 266	2 929	3 293	3 373
Antall ansatte	1 488	1 616	1 896	1 989	1 918	1 823	1 468	1 452

Resultatregnskap

01.10. - 30.09.

(Beløp i 1 000 NOK)	Note	2017	2016
Salgsinntekt	2	4 141 924	4 808 912
Annen driftsinntekt	3	48 650	24 735
Sum driftsinntekt		4 190 574	4 833 647
Varekostnad	11	2 002 154	2 223 786
Lønnskostnad	4	1 663 641	1 776 149
Avskrivninger	8, 9	53 008	69 899
Tap på fordringer	12	-13 556	20 482
Annen driftskostnad	5	658 317	907 403
Sum driftskostnader		4 363 564	4 997 719
Driftsresultat		-172 990	-164 072
Netto rente- og andre finanskostnader	6	7 460	-79 699
Sum finansposter		7 460	-79 699
Ordinært resultat før skattekostnad		-165 530	-243 771
Skatteinntekt på ordinært resultat	7	47 850	69 186
Årsresultat		-117 680	-174 585
<i>Poster som ikke kan reklassifiseres over resultatet i senere perioder</i>			
Aktuarielle tap på ytelsesplaner	16	-10 805	-12 604
Skatt relatert til poster som ikke skal reklassifiseres		-515	-2 813
<i>Poster som kan reklassifiseres over resultatet i senere perioder</i>			
Endr. i virkelig verdi av sikringsinstr. ved kontantstrømsikring		-13 712	75 384
Skatt relatert til poster som kan bli reklassifisert		3 319	-20 297
Sum andre inntekter og kostnader		-21 713	39 670
TOTALRESULTAT		-139 393	-134 915

Balanse

Eiendeler per 30.09.

(Beløp i 1 000 NOK)	Note	2017	2016
Anleggsmidler			
Kundeportefølje		16 445	21 032
Teknologi		14 278	26 078
Andre immaterielle eiendeler		1 182	1 642
Goodwill		543 673	543 673
Sum immaterielle eiendeler	8	575 578	592 425
Tomter, bygninger og annen fast eiendom		142 948	149 189
Maskiner og anlegg		96 085	75 549
Driftsløsøre, inventar og verktøy		30 342	32 188
Sum varige driftsmidler	9	269 375	256 926
Utsatt skattefordel		91 301	48 576
Andre langsiktige fordringer	10, 20	11 994	18 745
Sum finansielle anleggsmidler		103 295	67 321
Sum anleggsmidler		948 248	916 672
Omløpsmidler			
Varer	11	92 783	87 741
Kundefordringer	12, 20	812 182	735 908
Andre kortsiktige fordringer	14, 20	414 394	409 053
Sum fordringer		1 226 576	1 144 961
Sum omløpsmidler		1 319 359	1 232 702
SUM EIENDELER		2 267 607	2 149 374

Balanse

Egenkapital og gjeld per 30.09.

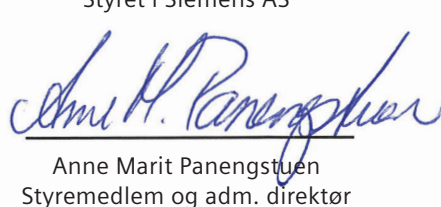
(Beløp i 1 000 NOK)	Note	2017	2016
Egenkapital			
Aksjekapital		133 493	135 900
Overkurs		28 605	29 121
Annen egenkapital		167 848	302 477
Sum opptjent egenkapital		167 848	302 477
Sum egenkapital	15	329 946	467 498
Gjeld			
Pensjonsforpliktelser	16	79 504	74 943
Sum avsetning for forpliktelser		79 504	74 943
Andre langsiktige forpliktelser	17, 20	174 047	172 044
Sum annen langsiktig gjeld		174 047	172 044
Leverandørgjeld	20	284 719	242 542
Betalbar skatt		0	135 716
Skyldige offentlige avgifter		197 678	155 307
Forskudd fra kunder	20	25 641	11 592
Garantiavsetninger		55 548	55 800
Kortsiktig gjeld konsern	13, 20	434 674	26 753
Annen kortsiktig gjeld	18, 20	685 850	807 179
Sum kortsiktig gjeld		1 684 110	1 434 889
Sum gjeld		1 937 661	1 681 876
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		2 267 607	2 149 374

Oslo, 30.11.2017

Styret i Siemens AS

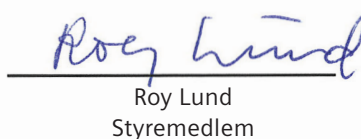
Ulf Troedsson
Styreleder

Anne Marit Panengstuen
Styremedlem og adm. direktør

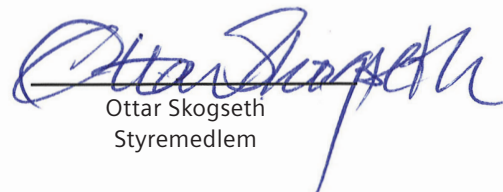
Kjell Åge Pettersen
Styremedlem

Roy Lund
Styremedlem

Børge Tjelto
Styremedlem

Ottar Skogseth
Styremedlem

Kontantstrømoppstilling

Oppstilling av kontantstrømmer 01.10. - 30.09.

(Beløp i 1 000 NOK)	Note	2017	2016
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat før skattekostnad		-165 530	-243 771
Periodens betalte skatt		-135 746	-42 632
Ordinære avskrivninger	8, 9	53 008	69 899
Tap/gevinst ved salg av virksomhet		0	-595
Tap/gevinst ved avgang av anleggsmidler		2 337	0
Endring i varelager, kundefordr. og leverandørgjeld	11, 12	-39 140	97 851
Forskj. kostnadsført pensjon og inn-/utbet. i pens.ordn.	16	-6 244	-191 741
Endring i andre tidsavgrensingsposter	8, 13, 17	-65 115	238 970
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-356 430	-72 018
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	9	-51 812	-20 763
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre foretak		3 244	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-48 568	-20 763
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Endring i mellomværende konsernkontosystem	13	407 921	227 760
Utbetalinger av utbytte	15	0	-130 000
Effekt av fisjon	15	-2 923	-4 979
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		404 998	92 781
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		0	0
Kontanter og kontantekvivalenter 01.10.		0	0
Kontanter og kontantekvivalenter 30.09.		0	0

Noter

Note 1 Regnskapsprinsipper

Generelt

Selskapet avlegger årsregnskapet i henhold til regnskapsloven § 3-9 og Forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) fastsatt av Finansdepartementet 03.11.2014. Dette innebærer i all hovedsak at innregning og måling følger internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) og presentasjon og noteopplysninger er i henhold til norsk regnskapslov og god regnskapsskikk.

Årsregnskapet består av oppstilling av totalresultatet, oppstilling av finansiell stilling, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger. Årsoppgjøret består av årsberetningen, årsregnskapet og revisjonsberetningen. Siemens AS har avvikende regnskapsår med avslutning per 30.09. Alle tall er oppgitt i tusen NOK med mindre annet fremgår særskilt.

Forenklet IFRS

Selskapet har ikke anvendt noen forenklinger fra innregnings- og vurderingsreglene i IFRS.

Grunnlag for utarbeidelse av årsregnskapet

Selskapsregnskapet legger til grunn prinsippene i et historisk kostregnskap, med unntak av følgende regnskapspost: Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, finansielle instrumenter tilgjengelig for salg som er regnskapsført til virkelig verdi.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til NOK ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til NOK ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden og er i regnskapet presentert som finansinntekt eller -kostnad.

Prinsipper for inntektsføring

Generelt

Inntekt regnskapsføres når det er sannsynlig at transaksjoner vil generere fremtidige økonomiske fordeler som vil tilflyte selskapet og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig. Salgsinntekter er presentert fratrullet merverdiavgift og rabatter. Inntekter fra salg av varer resultatføres når levering har funnet sted og det vesentligste av risiko og avkastning er overført. Inntekter fra salg av tjenester og langsiktige tilvirkningsprosjekter resultatføres i takt med prosjektets fullføringsgrad. Se eget avsnitt om regnskapsføring av langsiktige tilvirkningskontrakter. Renteinntekter inntektsføres basert på effektiv rentemetode etter hvert som de opptjenes.

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Siemens virksomhet består hovedsakelig av løpende prosjekter med varighet fra noen måneder til tre-fire år. Resultatføring skjer etter løpende avregning basert på fullføringsgraden i prosjektet. Fullføringsgrad er påløpte kostnader i forhold til totalt estimerte kostnader. Estimerte kostnader og fortjeneste vurderes løpende og oppdateres i fullføringsgraden for hver regnskapsperiode, som i selskapet er månedlig. Ved usikkerhet benyttes beste estimat.

Opparbeidet andel av forventet fortjeneste tas løpende til inntekt basert på prinsippet om beste estimat. De enkelte prosjekter resultatvurderes hver måned før andel av forventet fortjeneste tas til inntekt. For prosjekter som forventes å gi tap, blir tapene i sin helhet kostnadsført straks disse blir kjent. Balanseposter knyttet til tilvirkningskontrakter presenteres brutto i balansen. Kontraktsinntekter som ikke er fakturert vises som en eiendel under andre fordringer.

Utgifter i tilvirkningskontrakter som per balansedagen ikke inngår i beregning av fullføringsgraden er balanseført som en eiendel i balansen under andre fordringer. Forskuddsfakturering beregnes som opptjent inntekt i kontrakten minus fakturering. Forskuddsfakturering av kontrakter er presentert som en forpliktelse under annen kortsiktig gjeld og er ikke nettoført mot andre fordringer.

Tilleggsordre hensyntas i kontraktens planinntekt når disse er signert. I prosjekter med arbeidsplikt føres utgifter knyttet til ikke signerte, men sannsynlige tilleggsordre midlertidig som en eiendel i balanse. Hvis det er knyttet stor usikkerhet til kundens betalingsevne, benyttes prinsippet "Cash Based Accounting". Inntektsføringen skjer da først når betaling er mottatt.

Det er foretatt avsetninger for garantiarbeider og annen usikkerhet. Det kan erfaringsmessig, for en del prosjekter, oppstå uenighet med byggherre om blant annet tolkning av kontrakter og tilleggsarbeider. I denne forbindelse fremsettes krav og motkrav som vanligvis avgjøres gjennom forhandlinger, rettsak eller voldgift. I regnskapet behandles slike saker etter beste estimat.

I et kontraktsforhold kan det oppstå usikkerhet som følger av ulik fortolkning av kontraktens innhold. Mulige utfall av tvistene er vurdert og beste estimat er lagt til grunn for regnskapsmessig avsetning.

Andre kontrakter

For prosjekter som ikke defineres som langsiktige tilvirkningskontrakter, benyttes fullført kontraktsmetode for resultatføring. Påløpte kostnader balanseføres da som en eiendel under andre fordringer og resultatføres sammen med inntekten når prosjektet overleveres kunde eller når en avtalt milepæl er nådd.

Noter

Servicekontrakter

Servicekontrakter resultatføres i takt med levering av tjenesten.

Lånekostnader

Lånekostnader resultatføres når lånekostnaden oppstår. Lånekostnader balanseføres i den grad disse er direkte relatert til tilvirking av et anleggsmiddel. Rentekostnadene løper under byggeperioden til anleggsmiddelet balanseføres. Balanseføring av lånekostnadene gjøres frem til det tidspunkt anleggsmiddelet er klart for bruk. Om kostprisen overstiger anleggsmiddelets virkelige verdi blir det foretatt en nedskrivning.

Klassifisering av balanseposter

Eiendeler og gjeld som knytter seg til varekretsløpet og poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, er klassifisert som omløpsmidler eller kortsiktig gjeld. Vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld skjer til laveste / høyeste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Virkelig verdi på omløpsmidler er definert som antatt fremtidig salgspris redusert med forventede salgskostnader. Andre eiendeler er klassifisert som anleggsmidler. Vurdering av anleggsmidler skjer til anskaffelseskost.

Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, avskrives over antatt levetid. Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående. Nedskrivningen reverseres dersom grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer er vurdert til pålydende per balansedagen med fradrag for avsetninger for estimerte tap.

Varebeholdning

Beholdningen av innkjøpte varer er vurdert til laveste verdi av gjennomsnittlig anskaffelsespris eller forventet netto salgspris. Ukurante varer skrives ned til forventet fremtidig salgspris. For råvarer og varer under tilvirkning samt anlegg under tilvirkning er beholdningen bokført til laveste verdi av full tilvirkningskost eller forventet netto salgsverdi. I tilvirkningskost inngår direkte og indirekte kostnader inklusive andel faste tilvirkningskostnader.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskapet krever at ledelsen foretar skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger ved anvendelse av selskapets regnskapspolitikk. Selv om estimatene er basert på ledelsens beste skjønn på det aktuelle tidspunktet, kan de faktiske resultatene avvike fra disse skjønnsmessige vurderingene og forutsetningene. Større estimater knytter seg til allokering av virkelige verdier ved oppkjøp, fastsettelse av ledetider for besittelse av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler, bokførte avsetninger og fastsettelse av

pensjonsforpliktelser. Grunnlaget for estimatene er beskrevet nærmere i disse regnskapsprinsippene og andre steder i de aktuelle notene til årsregnskapet.

Betingede utfall

Betingede tap som er sannsynlige og målbare blir kostnadsført.

Terminkontrakter valuta

Siemens AS sikrer kontantstrømmer i kontrakter inngått i utenlandsk valuta som en del av risikostyringsstrategien. Terminkontraktene vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Sikringseffektiviteten måles løpende og dokumenteres i henhold til krav for bruk av sikringsbokføring. Dersom kravene til bruk av sikringsbokføring ikke er oppfylt, følger bokføringen av sikringsobjektet og sikringsinstrumentet sine respektive vurderingsregler.

Ved sikring av kontantstrømmer med Cash Flow Hedge Accounting (sikringsbokføring) bokføres urealiserte gevinster og tap av sikringsinstrumentet mot egenkapitalen. Det beregnes utsatt skatt på avsetningen direkte mot egenkapitalen. For andre sikringskontrakter benyttes prinsippet Fair Value Accounting. Urealiserte gevinster og tap av sikringsinstrumentet blir resultatført månedlig.

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er oppført til anskaffelseskost etter fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Driftsmidler med levetid under tre år eller en kostpris på under 15 000 kroner kostnadsføres i anskaffelsesåret. Kostnader forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir kostnadsført løpende under driftskostnader. Kostnader knyttet til vesentlige forbedringer av et driftsmiddel som gir en forventet økt verdi og inntjening i fremtiden, balanseføres og avskrives over den forventede økonomiske levetiden for driftsmidlet. Ordinære avskrivninger er foretatt fra det tidspunkt driftsmidlet ble satt i ordinær drift og er beregnet lineært ut fra den økonomiske levetiden.

Leasing av biler og kontormaskiner behandles regnskapsmessig som operasjonelle leasingavtaler. De leieavtalene for lokalene hvor selskapet har overtatt vesentlig del av risiko og fordeler som er forbundet med eierskap av eiendelen, er klassifisert som finansielle leieavtaler.

Utgifter til utvikling balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utvikling av en identifiserbar immaterielle eiendel og utgiftene kan måles pålitelig. I motsatt fall kostnadsføres slike utgifter løpende. Balanseført utvikling avskrives lineært over økonomisk levetid. Utgifter til forskning kostnadsføres løpende.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

Siemens AS innførte fra begynnelsen av forretningsåret 2007 innskuddsbasert tjenstepensjonsordning (innskuddsplan) for alle medarbeidere med mer enn 10 år til pensjonsalder (67 år) ved utgangen av 2006. Periodens pensjonskostnad utgjøres av betalt innskudd og arbeidsgiveravgift. Innskuddene var frem til og med 31.12.2015 4 % av den enkelte medarbeiders pensjonsgrunnlag mellom 1G og 6G (grunnbeløp). For pensjonsgrunnlag mellom 6G og 12G ble det betalt et pensjonsinnskudd på 8 %. Med virkning fra 01.01.2016 ble innskuddsnivået endret til 5 % av pensjonsgrunnlaget opp til 7,1G pluss 13 % av pensjonsgrunnlaget opp til 12G. Tidligere opptjente rettigheter ble i 2006 konvertert i individuelle fripoliser. For medarbeidere med mindre enn 10 år til pensjonsalder ble den gamle ordningen med rett til definerte ytelser (ytelsesplan) opprettholdt, men betraktes som en lukket ordning. Denne pensjonsordningen behandles regnskapsmessig i henhold til IAS 19R.

Pensjonsforpliktelser i ytelsesplanen er vurdert til nåverdien av fremtidige pensjonsforpliktelser som er opptjent på balansedagen. De fremtidige pensjonsforpliktelser beregnes ut fra estimert lønn og pensjonerings tidspunktet. Pensjonsmidlene er vurdert til antatt markedsverdi på balansedagen. Netto pensjonsforpliktelse på underfinansierte kontrakter er balanseført som forpliktelse, mens netto pensjonsmidler på overfinansierte kontrakter er balanseført som finansielt anleggsmiddel.

Selskapet innregnet alle akkumulerte netto aktuarielle tap og gevinster mot egenkapitalen på datoen for overgang til IFRS, 01.10.2012. Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet når avkortningen eller oppgjøret inntreffer. En avkortning inntreffer når selskapet vedtar en vesentlig reduksjon av antall ansatte som omfattes av en ordning eller endrer vilkårene for en ytelsesbasert pensjonsordning slik at en vesentlig del av nåværende ansattes fremtidige opptjening ikke lenger kvalifiserer til ytelser eller bare kvalifiserer til reduserte ytelser.

Introduksjon av en ny ytelsesplan eller en forbedring av nåværende ytelsesplan medfører endringer i pensjonsforpliktelsen. Dette blir kostnadsført lineært frem til effekten av endringen er opptjent. Innføring av nye ordninger eller endringer i eksisterende ordninger som skjer med tilbakevirkende kraft slik at de ansatte umiddelbart har opptjent en fripolise (eller endring i fripolise) resultatføres umiddelbart. Gevinst eller tap knyttet til innskrenkninger eller avslutning av pensjonsplaner resultatføres når dette skjer. Aktuarmessig gevinst eller tap føres i andre inntekter og kostnader (OCI).

Opsjoner og aksjeprogram for ansatte

Siemens AG, morselskapet til Siemens AS, har utstedet stock awards for ledere i Siemens AS. I tillegg kan alle ansatte knytte seg til en spareavtale knyttet mot kjøp av Siemens AG aksjer. For hver tredje aksje den ansatte kjøper vil Siemens AS gi en aksje. Begge disse opsjonsordningene er målt til virkelig verdi på utstedingsdato. Virkelig verdi på utstedingsdato blir kostnadsført på lineær basis over opsjonens løpetid.

Offentlig tilskudd

Offentlige tilskudd innregnes som utsatt inntekt til virkelig verdi når det er rimelig sikkert at vilkårene for tilskuddet vil bli oppfylt, og at tilskuddet vil bli utbetalt. Tilskudd hvor selskapet får dekket kostnader som påløper, innregnes systematisk i resultatet over perioden kostnadene innregnes. Tilskudd hvor konsernet kompenseres for en eiendels anskaffelseskost, innregnes i resultatet over eiendelens utnyttbare levetid.

Skattekostnad

Skattekostnaden består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Betalbar skatt er beregnet på grunnlag av skattemessig resultat. Endring utsatt skatt er beregnet på grunnlag av årets endringer i skatteøkende midlertidige forskjeller og skattereduserende midlertidige forskjeller.

Kontantstrømpstilling

Siemens AS benytter den indirekte modellen for presentasjon av kontantstrømpstilling i henhold til Forenklet IFRS for kontantstrømpstilling. Den indirekte modellen viser kontantstrømmene brutto fra investerings- og finansieringsaktivitetene, mens det regnskapsmessige resultat avstemmes mot netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter. Siemens AS deltar i en konsernkontoordning, midlene her defineres som konsernmellomværende. Derfor har selskapet ikke kontanter og kontantekvivalenter per 30.09.2017.

Noter

Note 2 Salgsinntekter

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Salgsinntekter per virksomhetsområde		
Process Industries and Drives	1 638 768	2 038 322
Energy Management	1 276 836	1 333 819
Mobility	402 715	383 475
Building Technologies	353 390	326 821
Power and Gas	198 032	213 685
Wind Power and Renewables*	133 764	384 165
Digital Factory	138 419	128 625
Sum	4 141 924	4 808 912

* Selskapet fisjonerte divisjonen Wind Power and Renewables med regnskaps- og skattemessig virkning per 01.01.2017.

Hovedandelen av selskapets salgsinntekt gjelder virksomhet i Norge. I forretningsåret 2017 utgjør eksport 529 mill. NOK, dette er en nedgang på ca 45 % fra forretningsåret 2016. Eksport utgjør 13 % av total omsetning.

De største eksportmarkedene i forretningsåret 2017 er Tyrkia, USA, UK og Singapore som står for henholdsvis 17 %, 17 %, 14 % og 8 % av total eksport.

Note 3 Annen driftsinntekt

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Annen driftsinntekt		
Leieinntekt fra fast eiendom	45 661	22 855
Gevinst ved salg av virksomhet og driftsmidler	2 989	1 880
Sum	48 650	24 735

Note 4 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.m.

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Lønnskostnader		
Lønninger	1 297 483	1 449 877
Arbeidsgiveravgift	196 215	238 994
Netto pensjonskostnad*	104 485	89 772
Andre ytelser	65 458	-2 493
Sum	1 663 641	1 776 149
Gjennomsnittlig antall ansatte:	1 533	1 761
* Netto pensjonskostnad består i 2017 av kostnad på innskuddsbasert ordning på 80,0 mill. NOK eks. AGA, og ny AFP ordning på 19,8 mill. NOK eks. AGA i tillegg til netto kostnad på 4,7 mill. NOK knyttet til ytelsesbasert pensjonsordning inkl. AGA. (Jf note 16)		

Opplysninger gjeldende styret og administrerende direktør**Godtgjørelser**

Godtgjørelse til styret i Siemens AS utgjorde 30 000 NOK i forretningsåret 2017. Styrets leder har i perioden ikke mottatt styregodtgjørelse.

Administrerende direktørs lønn i perioden 01.10.2016 - 30.09.2017 var 3 244 217 NOK. Av dette utgjør bonus 841 320 NOK. Innberetningspliktige godtgjørelser forøvrig var 300 314 NOK.

Pensjonsrettigheter

Administrerende direktør er inkludert i pensjonsordningen for toppledere i Siemens AS.

Per 01.01.2016 ble den ytelsesbaserte pensjonsordningen for aktive toppledere erstattet med innskuddsbasert ordning. Hoveddelen av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser til toppledere var i løpet av forretningsåret 2016 avsluttet med utbetaling av pensjonsverdi.

De regulære innskuddene i den nye pensjonsordningen i forretningsåret 2017 beløp seg til 246 425 NOK.

Etterlønn

Det foreligger avtale med administrerende direktør om etterlønn på 12 månedslønner ved oppsigelse fra Siemens.

Opsjoner – aksjebasert avlønning

Gevinst på opsjonene avhenger av aksjekurs i Siemens AG målt mot innløsningspris på tidspunkt for innløsning. Alle tildelte opsjoner kan utøves to år etter tildeling, og deretter i ett år. Utøvelse forutsetter at vedkommende er ansatt i selskapet to år etter tildelingen. Personer som slutter etter to år må utøve opsjonene senest en måned etter siste dag.

Administrerende direktør har innløst 260 opsjoner med en brutto gevinst av 259 004 NOK i inneværende forretningsår. Per 30.09.2017 holder administrerende direktør 1 870 stock awards.

Ingen av styremedlemmene har fått tildelt opsjoner eller aksjer.

Lån og sikkerhetsstillelse

Verken styrets leder eller administrerende direktør har lån i Siemens AS per 30.09.2017.

Ledelsen har ikke mottatt godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre foretak i samme konsern, enn det som er vist over. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester utenfor de normale funksjoner for en leder.

Opplysninger gjeldende andre ansatte**Lån og sikkerhetsstillelse**

Øvrige ansatte har lån i selskapet på 10,2 mill. NOK. Lånene tilbakebetales over maksimalt 10 år. Det beregnes normalrentesats for lånene. Det er ikke stillet særskilt sikkerhetsstillelse for lånene utover utstedelse av gjeldsbrev.

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Honorar til revisor		
Foreslått honorar for lovpålagt revisjon for året	1 312	1 150
Fakturert tilleggshonorar for lovpålagt revisjon tidligere år	0	230
Andre attestasjonstjenester	86	0
Sum	1 398	1 380
(Merverdiavgift er ikke inkludert i revisjonshonoraret.)		

Noter

Note 5 Spesifikasjon av driftskostnader etter art

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Frakt og transportkostnader	22 314	24 964
Leie lokaler	97 448	91 011
Lys og varme	5 923	4 186
Energi og brensel mv. vedrørende produksjon	4 496	3 930
Renovasjon, vann avløp, renhold, med videre	10 881	5 993
Leie av maskiner, inventar mv	2 671	10 073
Verktøy og inventar (ikke aktiverbart)	18 659	11 643
Reparasjon og vedlikehold bygning	21 562	20 433
Reparasjon og vedlikehold annet	13 612	7 025
Kontorkostnad	12 886	18 077
Innleid arbeidskraft	123 657	218 819
Drivstoff, vedlikehold, forsikring og avgifter på transportmidler	290	431
Reise og diettkostnad	100 374	114 135
Salgs- og reklamekostnad	14 182	14 562
Representasjonskostnader	2 783	2 785
Kontingent og gave	4 936	5 549
Forsikringspremie	8 045	14 419
Garanti- og servicekostnad	9 072	26 242
Lisens- og patentkostnad	14 205	19 182
Annen kostnad	170 321	293 944
Sum	658 317	907 403

Siemens AS presenterer sitt resultatregnskap basert på hva inntektene og kostnadene inneholder. Annen driftskostnad består av alle operasjonelle kostnader som ikke er relatert til prosjekter, lønnskostnad og kapitalkostnad i form av avskrivninger. Hovedelementene av annen driftskostnad har blitt gruppert i tabellen ovenfor.

Lisens- og patentkostnad relaterer seg til software kostnader fra eksterne leverandører og interne lisenskostnader fakturert fra Siemens AG. Posten "annen kostnad" består hovedsakelig av generelle administrative kostnader som personaladministrasjon, kommunikasjonsadministrasjon, supply chain, forskning og utvikling, IT, legal, finans, strategisk planlegging og generell administrasjon.

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Forskning og utvikling		
Samlede utgifter medgått til forskning og utvikling	103 827	142 103

Det legges til grunn at samlet forventet inntjening av pågående forskning og utvikling motsvarer samlede utgifter. Selskapets utviklingsprogrammer er i hovedsak relatert til produkter og systemer for Subsea anvendelse. Andre viktige utviklingsområder er kraftsystemer for skip og borefartøy, vannhandling for offshore og avanserte IT løsninger for olje- og gassmarkedet. Siemens har et utstrakt forskningsamarbeid med universiteter, høyskoler, samt eksterne og interne forskingssentre og partnere.

Note 6 Spesifikasjon av rente- og andre finansposter

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Renteinntekt fra foretak i samme konsern	333	771
Annen renteinntekt	2 280	869
Valutagevinst	14 979	27 413
Sum rente- og andre finansinntekter	17 592	29 053
Rentekostnad fra foretak i samme konsern	-2 722	-670
Annen rentekostnad	-4 047	-3 121
Annen finanskostnad	-93	-106
Valutatap	-3 270	-104 855
Sum rente- og andre finanskostnader	-10 132	-108 752
Netto rente- og andre finansposter	7 460	-79 699

Note 7 Skatt

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Grunnlag betalbar skatt		
Ordinært resultat før skattekostnad	-165 530	-243 769
Permanente forskjeller/ andre forskjeller	1 247	6 033
Endring skatteøkende/ -redus. midlertidige forskjeller	-8 021	687 408
Effekt av poster ført mot egenkapital	-24 517	62 780
Effekt som følge av fisjoner og interne transaksjoner	2 680	-2 680
Sum	-194 141	509 771
24% betalbar skatt (2016: 25%)	0	127 443
herav skatt betalt til utlandet, direkte utgiftsført	0	0
Betalbar skatt i skattekostnaden	0	127 443
Årets skattekostnad		
Betalbar skatt på årets resultat	0	127 443
Endring utsatt skatt	-42 725	-181 714
Endring utsatt skatt fisjonert selskap	-642	327
Endring utsatt skatt ført direkte mot egenkapital*	2 804	-23 111
For mye / lite avsatt tidligere år	-7 287	7 869
Sum	-47 850	-69 186
Betalbar skatt i balansen		
Betalbar skatt på årets resultat	0	127 443
Betalbar skatt tidligere år	-7 287	8 274
Skattefunn (fjoråret)	-3 600	0
Sum	-10 887	135 717
Skatteøkende / skattereduserende forskjeller som utlignes		
Anleggsmidler/ langsiktig gjeld	43 856	-194 137
Omløpsmidler/ kortsiktig gjeld	102 383	308 415
Sum skatteøkende / -redus. forskjeller som utlignes	146 239	114 278
Akk. fremførbart skattemessig underskudd	-194 141	0
Poster ført direkte mot egenkapital*	-332 521	-308 581
Sum grunnlag utsatt skatt	-380 423	-194 303
Utsatt skatt (+) / Utsatt skattefordel (-)	-91 301	-48 576
Endring av Utsatt skatt	-42 725	-181 714
herav uten virkning for skattekostnad	-2 804	23 110

* Endring i balanseført finansielle instrumenter og pensjoner samt utsatt skatt i tilknytning til disse postene blir til dels ført direkte mot egenkapitalen.

Beregning av effektiv skattesats	2017 Skattekostnad	i % av resultat før skatt
Skatt beregnet som gjennomsnittlig nominell skattesats	-39 723	24
Effekt av permanente forskjeller	300	0
Permanent effekt av egenkapitalføringer	0	0
Effekt av fradragsført utenlandsk skatt	0	0
Skatteeffekt endring skattesats fra 25% til 24%	1 944	-1
Skatteeffekt endring skattesats fra 25% til 24% for poster ført direkte mot egenkapital	-3 085	2
For mye/lite avsatt tidligere år	-7 287	4
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap	-47 850	29

Noter

Note 8 Immaterielle Eiendeler

(Beløp i 1 000 NOK)	Kunde- portefølje	Teknologiske immaterielle eiendeler	Markeds- relaterte eiendeler	Goodwill	Sum
Anskaffelseskost 01.10.2016	66 413	86 625	3 666	545 794	702 499
Årets tilgang	0	0	0	0	0
Årets avgang – kostpris	-25 113*	0	0	0	-25 113
Anskaffelseskost 30.09.2017	41 300	86 625	3 666	545 794	677 385
Akk. av- og nedskrivninger	-24 856	-72 348	-2 484	-2 121	-101 807
Balanseført verdi 30.09.2017	16 445	14 278	1 182	543 673	575 578
Årets av- og nedskrivninger	-4 589	-11 801	-458	0	-16 848
Avskrivningsplan	lineær	lineær	lineær		
Økonomisk levetid	3-9 år	5-8 år	5-8 år		

* Avgang av fullt ut avskrevet eiendeler.

Siemens AS foretar årlige nedskrivningstester av goodwill. Ved indikasjoner på svekkelse av goodwill foretas testene hyppigere. Nedskrivningstesten ble utført i september 2017 og er basert på foreløpige selskapstall fra august 2017. Balanseført goodwill i selskapet per 30.09.2017 er 543,7 mill. NOK og er i hovedsak avledet fra følgende oppkjøp:

Bennex AS	FY 2011
Poseidon Group AS	FY 2011
Matre Instruments AS	FY 2013

Goodwill er allokert til kontantgenererende enheter (CGU) for testing av fall i verdier som følger (i 1000 NOK):

Energy Management (kun Subsea)	492 748
Building Technologies	42 183
Process Industries and Drives	8 742

Siemens har benyttet bruksverdi til å bestemme det gjenvinnbare beløpet i kontantgenererende enheter (CGU). Modellen tar utgangspunkt i forventede divisjons- og enhets-spesifikke kontantstrømmer for de neste fem årene. Siemens har benyttet en vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC) spesifikk for hver kontantgenererende enhet. Bruksverdien er nåverdien av estimert kontantstrøm før skatt med en diskonteringsfaktor som gjenspeiler tidspunktet for kontantstrømmene og de forventede risiki.

Kontantstrømmene i beregningene er basert på langsiktige budsjetter for årene 2018 til 2022. Kontantstrømmer etter år 2022 blir utledet ved hjelp av en langsiktig vekstrate som er lik forventet langsiktig nasjonal inflasjon.

Sentrale forutsetninger benyttet i beregninger av verdi i bruk

Beregningene av verdi i bruk for alle kontantgenererende enheter (CGU) er i stor grad basert på sentrale forutsetninger knyttet til:

- fremtidige kontantstrømmer
- vekstrate sluttverdi (netto)
- vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC)

Vedrørende beregning av bruksverdien for den kontantgenererende enheten (CGU) "Energy Management (kun Subsea)" er nøkkelforutsetningene sensitive ovenfor endringer i oljepris og den fremtidige etterspørselen av enhetens produktlinjer.

Note 9 Varige driftsmidler

(Beløp i 1 000 NOK)	Tomter/ bygninger	Maskiner og anlegg	Bedriftsutstyr og inventar	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.10.2016	245 611	125 564	154 170	1 960	527 305
Årets tilgang	5 166	7 111	12 685	26 850	51 812
Årets avgang – kostpris	0	-3 596	-10 327	0	-13 923
Anskaffelseskost 30.09.2017	250 777	129 079	156 528	28 810	565 194
Akk. av- og nedskrivninger	-107 829	-61 804	-126 186	0	-295 819
Balanseført verdi 30.09.2017	142 948	67 275	30 342	28 810	269 375
Årets av- og nedskrivninger	-11 407	-11 280	-13 474	0	-36 160
Avskrivningsplan	lineær	lineær	lineær		
Økonomisk levetid	0-50 år	10 år	3-5 år		

Note 10 Andre langsiktige fordringer

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Andre langsiktige fordringer		
Lån til ansatte (jf. note 4)	10 222	11 095
Øvrige langsiktige fordringer	1 772	7 650
Sum	11 994	18 745

Oversikten viser bokført verdi av fordringer med forfall senere enn ett år etter balansedagen.

Note 11 Varer

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Varer		
Lager av råvarer og innkjøpte halvfabrikater	16 301	27 169
Lager av varer under tilvirkning	5 263	3 523
Lager av innkjøpte handelsvarer	71 219	57 049
Sum	92 783	87 741
Ukuranseavsetning	35 179	55 822
Årets varekostnader	2 002 154	2 223 786

Note 12 Kundefordringer

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Kundefordringer		
Brutto kundefordringer	828 667	766 213
Avsetning for tap på fordringer	-16 485	-30 305
Netto kundefordringer	812 182	735 908
Tap på kundefordringer	245	7 740
Endring i avsetning	-13 800	12 742
Netto tap på fordringer	-13 556	20 482

Utestående fordringer eldre enn 60 dager utgjør ca 3,2 % av brutto fordringer (mot 9,5 % i forretningsåret 2016). Siemens AS gjør en løpende oppfølging og vurdering av risiko og mener at tapsavsetningen er tilstrekkelig basert på en vurdering av fordringene.

Noter

Note 13 Betalingsmidler

Siemens AS har ingen bundne likvider. Siemens AS har en bankgaranti på 103,5 mill. NOK for skattetreksforpliktelser.

Bankaktiviteter utføres via Siemens AG og ekstern bank. Siemens AS har lav likviditetsrisiko da de inngår i Siemens-konsernets konsernkontoordning.

Beholdningene i Siemens AS utgjør netto per 30.09.2017 -434,7 mill. NOK og er klassifisert som gjeld.

Note 14 Andre kortsiktige fordringer

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Andre kortsiktige fordringer		
Opptjente ikke fakturerte inntekter fra tilvirkningskontrakter (jf. note 19)	234 330	192 423
Andre opptjente ikke fakturerte inntekter	135 413	142 976
Valutaderivater	13 793	39 290
Øvrige kortsiktige fordringer	30 857	34 364
Sum	414 394	409 053

Note 15 Egenkapital

(Beløp i 1 000 NOK)	Aksjekapital	Overkursfond	Kontantstrøm- sikringsreserve	Aktuarielle gevinster og tap	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Per 30.09.2016	135 900	29 121	2 112	-248 834	549 200	467 498
Endring ved fisjon	-2 407	-516	0	0	4 764	1 841
Totalresultat	0	0	-10 393	-11 320	-117 680	-139 393
Per 01.10.2017	133 493	28 605	-8 281	-260 154	436 284	329 946

Selskapet fisjonerte divisjonen Windpower med regnskaps- og skattemessig virkning per 01.01.2017 etter kontinuitetsprinsippet. Transaksjonen resulterte i en endring av aksjekapitalen og overkurs. Per 01.01.2017 består selskapets aksjekapital av 140 000 aksjer hver pålydende 953,52 NOK. Selskapets aksjer er i sin helhet eid av Siemens International Holding BV, som igjen eies 100 % av Siemens AG.

Note 16 Pensjonskostnad og pensjonsforpliktelser

Siemens AS er pliktig til å ha en tjenestepensjonsordning etter Lov om obligatorisk tjenestepensjon, og har en innskuddsbasert tjenestepensjonsordning som tilfredsstiller kravene i denne loven. Siemens AS har ytelsesplaner, både sikrede og usikrede, samt innskuddsplan.

Innskuddsplaner

Siemens AS har en innskuddsbasert tjenestepensjonsordning. Fra 01.10.2015 - 31.12.2015 var innskuddene 4 % av den enkelte medarbeiders pensjonsgrunnlag mellom 1G og 6G (grunnbeløp), og 8 % for pensjonsgrunnlag mellom 6G og 12G. Med virkning fra 01.01.2016 ble innskuddsnivå endret til 5 % av den enkelte medarbeiders pensjonsgrunnlag opp til 7,1G og 13 % av pensjonsgrunnlaget opp til 12G. Det er innbetalt 80,0 mill. NOK til de ansatte i 2017.

Stortinget vedtok at AFP skal være en livslang ordning fra og med 01.01.2011, der den ansatte selv kan bestemme når den vil ta ut pensjon etter fylte 62 år. Utbetalingene vil bli påvirket av opparbeidingstid og forventet gjenstående levetid for hver enkelt ansatt. Den nye AFP ordningen er en ytelsesbasert fler-foretakspensjonsordning som finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosentandel av lønn. Da det per i dag ikke er funnet en pålitelig metode for å beregne forpliktelsen, regnskapsføres ordningen imidlertid som en innskuddsbasert ordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende. Det er innbetalt 19,8 mill. NOK til denne ordningen i 2017.

Per 01.01.2016 er bedriftens tidligere ekstra ytelsesbaserte pensjonsordning for aktive topledere avsluttet og erstattet med en innskuddsbasert ekstrapensjon. Pensjonsgrunnlaget i ordningen er fast årslønn som overstiger 12G.

Ytelsesplaner – sikrede ordninger

For medarbeidere som hadde mindre enn 10 år til 67 år ved utgangen av 2006 har selskapet en lukket ordning med rett til definerte fremtidige ytelser (ytelsesplan). Den lukkede ordningen har ved utgangen av regnskapsåret 3 aktive medlemmer, i tillegg til 905 pensjonister. Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved uttak av pensjon og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom Storebrand Livsforsikring AS og pensjonsmidlene forvaltes og investeres i samsvar med Storebrands norm.

Ytelsesplaner – usikret ordning

I tillegg til den fonderte tjenestepensjonsplan, har Siemens AS en usikret ytelsesbasert pensjonsforpliktelse. Dette er en pensjonsplan over drift og omfatter pensjonsforpliktelser til pensjonerte topledere.

(Beløp i 1 000 NOK)	Totalt 2017	Usikret 2017	Sikret 2017	Totalt 2016
Pensjonskostnader ytelsesplaner				
Pensjonsopptjening /service cost	3 681	3 625	56	-17 924
Rentekostnad av pensjonforpliktelser	8 931	648	8 283	13 056
Avkastning på pensjonsmidler	-7 908	0	-7 908	-10 226
Resultatført pensjonskostnad inkl. AGA	4 704	4 273	431	-15 094
Aktuarielt tap / gevinst (-)	10 805	10 959	-154	12 604
Pensjonskostnad ført i Andre inntekter og kostnader	10 805	10 959	-154	12 604
Bevegelser i pensjonsforpliktelser				
Pensjonsforpliktelser ved periodens begynnelse	640 469	54 648	585 820	860 829
Årets pensjonsopptjening	56	0	56	2 192
Tidligere års pensjonsopptjening	3 625	3 625	0	-17 622
Rentekostnad på pensjonsforpliktelser	8 931	648	8 283	13 056
Avkortning / oppgjør	0	0	0	-2 494
Overdragelse til Healthcare 01.10.2016	0	0	0	-31 246
Arbeidsgiveravgift	-717	0	-717	-840
Pensjonsutbetalinger	-51 880	-5 145	-46 735	-210 431
Aktuarielt tap / gevinst (-)	23 172	10 959	12 213	27 025
Pensjonsforpliktelser ved periodens slutt	623 656	64 735	558 920	640 469
Bevegelse i pensjonsmidler				
Pensjonsmidler ved periodens begynnelse	565 526	0	565 526	606 750
Avkastning på pensjonsmidler	7 908	0	7 908	10 226
Overdragelse til Healthcare 01.10.2016	0	0	0	-24 978
Innbetaling til ordningen	5 086	0	5 086	5 956
Pensjonsutbetalinger	-46 735	0	-46 735	-46 849
Aktuarielt tap (-) / gevinst	12 367	0	12 367	14 421
Pensjonsmidler ved periodens slutt	544 152	0	544 152	565 526
Netto pensjonsforpliktelse	79 504	64 735	14 768	74 943

Note 16

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	i %	2016	i %
Sikret pensjonsforordning er investert som følger:				
Obligasjoner	370 023	68	423 123	75
Fast eiendom	79 990	14	68 282	12
Egenkapital instrumenter	65 734	12	48 487	9
Fond	6 095	2	12 790	2
Bankinnskudd	22 310	4	12 844	2
Totalt	544 152	100	565 526	100
			2017	2016
Økonomiske forutsetninger				
Diskonteringsrente			1,78 %	1,42 %
Forventet lønnsregulering			1,78 %	2,25 %
Forventet pensjonsøkning			2,50 %	0,00 %
Forventet G-regulering			0,40 %	2,00 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler			2,25 %	1,42 %

Aktuarielle forutsetninger:

Øvrige aktuariemessige forutsetninger er lagt til grunn i beregningene, som f. eks. dødelighetstabell K-2013, samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon. Det er videre forutsatt en fratreldeshyppighet som avtrappes fra 8 % for aldersgruppen 20-29 år og ned til 0 % for 60-åringer og eldre. Fratredelsehyppighet angir hvor stor andel av arbeidsstokken som antas å slutte frivillig i løpet av ett arbeidsår.

(Beløp i 1 000 NOK)	Pensjonsforpliktelse (DBO)	
	Økning	Reduksjon
Sensitivitetsanalyse		
Diskonteringsrente (0,5 % endring)	-29 850	32 287
Forventet lønnsregulering (0,5 % endring)	7	-7
Forventet pensjonsøkning (0,5 % endring)	32 246	-22 755

Noter

Note 17 Andre langsiktige forpliktelser

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Andre langsiktige forpliktelser		
Personalavsetning for lang tjenestetid	10 105	15 796
Finansielle leieavtaler	11 417	12 761
Avsetning for ledige lokaler	77 240	90 830
Garantiavsetning	38 565	29 800
Øvrige langsiktige forpliktelser	36 720	22 857
Sum	174 047	172 044

Oversikten viser bokført verdi av forpliktelser med forfall senere enn ett år etter balansedagen.

Note 18 Annen kortsiktig gjeld

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Annen kortsiktig gjeld		
Lønn og feriepenger	204 643	212 275
Forskuddsfakturerte servicekontrakter	2 444	3 467
Avsetning for forpliktelser	51 513	54 804
Forskuddsfakturert produksjon prosjekter (jf. note 19)	385 911	484 850
Valutaderivate med negativ verdi (jf. note 20)	11 168	25 196
Omstrukturingsavsetning	12 437	1 102
Øvrig kortsiktig gjeld	17 734	25 483
Sum	685 850	807 179

(Beløp i 1 000 NOK)	Tapskontrakter	Andre	Sum
Avsetning for forpliktelser			
Per 01.10.2016	11 085	43 719	54 804
Avsatt	19 669	24 201	43 870
Oppløst	-12 911	-3 271	-16 182
Benyttet avsetning	-11 193	-19 786	-30 979
Per 30.09.2017	6 650	44 863	51 513

Note 19 Langsiktige tilvirkningskontrakter

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Igangværende prosjekter		
Inntektsført	4 218 408	3 830 852
Kostnader	-3 852 335	-3 474 222
Netto resultatført	366 073	356 630
Inntekt fra prosjekter	2 381 688	2 518 031
Estimert gjenværende produksjon på tapsprosjekter	335 337	48 006
Opptjente ikke fakturerte inntekter inkludert i andre kortsiktige fordringer fra tilvirkningsprosjekter som er ført etter løpende avregning. (jf. note 14)	234 330	192 423
Forskuddsfakturert produksjon inkludert i andre kortsiktige fordringer fra tilvirkningsprosjekter som er ført etter løpende avregning (jf. note 18)	385 911	484 850

Forventet tap på prosjekter kostnadsføres i sin helhet som avsetning og denne reduseres i takt med fremdrift i prosjektet/realisering av tapene.

Prosjektrisiko og usikkerhet

Kontraktene til Siemens AS er i stor grad langsiktige, der mange er kontrakter til fastpris basert på anbud. Forsinkelser, kvalitetsmangler eller økning i prosjektkostnader kan resultere i kostnader som ikke dekkes inn av inntektene fra det aktuelle prosjektet. Dersom et prosjekt er identifisert som tapsbringende, føres det avsetninger for forventede fremtidige tap. Regnskapsmessig behandling er basert på beste estimat ved slutten av regnskapsperioden. Omstendigheter og informasjon kan endre seg i etterfølgende perioder, og endelig utfall kan derfor bli bedre eller dårligere enn hva vurderingene gjort på tidspunktet for utarbeidelsen av regnskapet tilsa.

Note 20 Valutaderivater og finansielle instrumenter

Basert på gjeldende retningslinjer skal 75 % - 100 % av fremtidige kontantstrømmer og posisjoner i utenlandsk valuta sikres gjennom bruk av terminkontrakter og opsjoner. Det ligger et sikringsorientert syn til grunn for bruk av finansielle instrumenter gjennom motpost i underliggende forretningsmessige kontantstrømmer.

Siemens AS har signifikant valutaeksponering knyttet til innkjøp og salg i EUR, GBP, SEK og USD. Det kan i tillegg benyttes opsjoner for å sikre seg mot svingninger i prosjekters tilbudsfasen. Alle sikringsforretninger foretas mot Siemens AG.

Siemens AS har ingen finansielle instrumenter knyttet til renteeksponering.

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Følgende beløp relatert til valutasikringskontrakter er regnskapsført som finansinntekt/kostnad i regnskapsåret		
Realisert inntekt gevinst / tap (-) fra utløpte sikringskontrakter	-3 002	-63 770
Akkumulert gevinst / tap (-) som ikke er reversert fra egenkapitalen	2 159	15 939
Følgende beløp relatert til valutasikringskontrakter er regnskapsført mot andre inntekter og kostnader (justert for utsatt skatt)		
Urealisert gevinst / tap (-) ført i regnskapsåret	-10 393	55 087
Akkumulert gevinst / tap (-) som ikke er reversert fra egenkapitalen	-8 279	2 114

Oversikt over urealiserte valutaterminer per 30.09.2017

Valutaterminer (motposisjon NOK)	Valutabeløp	Beløp i NOK	Avtalt snittkurs	Kurs per 30.09.2017	Gj.snittlig gjenstående løpetid i dager
Salg EUR	71 193	670 404	9,4167	9,4125	209
Kjøp EUR	51 690	487 271	9,4268	9,4125	165
Salg GBP	402	4 309	10,7272	10,6744	98
Kjøp GBP	138	1 465	10,6519	10,6744	78
Salg SEK	46 590	45 349	0,9734	0,9755	89
Kjøp SEK	360 252	355 085	0,9857	0,9755	280
Salg USD	26 122	213 977	8,1916	7,9726	230
Kjøp USD	9 913	80 918	8,1628	7,9726	88

Virkelig verdi av derivatene som er bokført i balansen per 30.09.2017	2017	2016
DKK	0	24
EUR	-1 663	13 904
GBP	22	-1 571
PLN	0	-94
SEK	-773	361
SGD	0	-18
USD	4 419	5 119
Sum	2 005	17 725
Positive beholdninger: Kortsiktig andel	13 793	39 290
Positive beholdninger: Langsiktig andel	841	6 238
Negative beholdninger: Kortsiktig andel	-11 168	-25 196
Negative beholdninger: Langsiktig andel	-1 462	-2 607
Sum	2005	17 725

(jf. tabellen for valutaderivater og finansielle instrumenter)

Virkelig verdi for sikringsinstrumenter fastsettes ved at differansen mellom balansedagens kurs og avtalt kurs multipliseres med det sikrede beløpet i fremmed valuta og diskonteres. Det innkalkuleres et administrasjonsgebyr til utsteder av sikringsinstrumentet (Siemens AG).

I resultatregnskapet føres verddivurdering og oppgjør av sikringskontrakter under finanskostnad og -inntekt. I balansen føres verdien av åpne sikringskontrakter under andre kort- eller langsiktige fordringer eller annen kort- eller langsiktig gjeld. Andelen langsiktig positiv beholdning utgjør 0,8 mill. NOK og langsiktig negativ beholdninger 1,5 mill. NOK.

Siemens AS benytter sikringsbokføring (Cash Flow Hedge Accounting) for større kontantstrømmer. Formålet med sikringsføringen er å unngå resultateffekter av urealisert gevinst eller tap av sikringsinstrumentet. Sikringseffektiviteten måles løpende og dokumenteres i henhold til krav for bruk av sikringsbokføring. Dersom kravene til bruk av sikringsbokføring ikke er oppfylt, følger bokføringen av sikringsobjektet og sikringsinstrumentet sine respektive vurderingsregler.

Ved sikring av kontantstrømmer (Cash Flow Hedge Accounting) bokføres urealiserte gevinster og tap av sikringsinstrumentet mot egenkapitalen. Det beregnes utsatt skatt på avsetning direkte mot egenkapitalen. Andre sikringskontrakter som ikke klassifiseres som sikringsbokføring føres som virkelig verdi over resultatet.

Per 30.09.2017 er det ingen vesentlig ineffektive sikringer.

Noter

Note 20 Valutaderivater og finansielle instrumenter

Perioder når sikrede kontantstrømmer i utenlandsk valuta, klassifisert som sikringsbokføring (Cash Flow Hedge Accounting), antas å ha effekt på resultatet

(Beløp i 1 000 NOK)	2018	2019	2020	2021
Tidspunkt for når sikrede kontantstrømmer forventes å bli reklassifisert fra egenkapital til resultatet	-688	-1 082	40	0

Finansielle Instrumenter etter kategori

(Beløp i 1 000 NOK)	Utlån og fordringer	Derivater benyttet til sikringsformål	Sum
Eiendeler per 30.09.2017			
Andre langsiktige fordringer	11 153	841	11 994
Kundefordringer	812 182	0	812 182
Andre kortsiktige fordringer	400 601	13 793	414 394
Sum	1 223 936	14 634	1 238 570
Eiendeler per 30.09.2016			
Andre langsiktige fordringer	12 505	6 240	18 745
Kundefordringer	735 908	0	735 908
Andre kortsiktige fordringer	369 763	39 290	409 053
Sum	1 118 176	45 530	1 163 706

(Beløp i 1 000 NOK)	Andre finansielle forpliktelser	Derivater benyttet til sikringsformål	Sum
Forpliktelser per 30.09.2017			
Andre langsiktige forpliktelser	172 585	1 462	174 047
Leverandørgjeld	284 719	0	284 719
Kortsiktig gjeld konsern	434 674	0	434 674
Forskudd fra kunder	25 641	0	25 641
Annen kortsiktig gjeld	674 682	11 168	685 850
Sum	1 592 303	12 630	1 604 933
Forpliktelser per 30.09.2016			
Andre langsiktige forpliktelser	169 437	2 607	172 044
Leverandørgjeld	242 542	0	242 542
Kortsiktig gjeld konsern	26 753	0	26 753
Forskudd fra kunder	11 592	0	11 592
Annen kortsiktig gjeld	781 982	25 196	807 179
Sum	1 232 307	27 803	1 260 110

Note 21 Finansiell markedsrisiko

Siemens AS sikrer seg mot valutaeksponering ved å benytte finansielle terminkontrakter mot Siemens AG. Derimot har Siemens AS ingen finansielle instrumenter knyttet til rentebærende poster. På grunn av Siemens AGs gode likviditet har Siemens AS liten likviditetsrisiko. Kundefordringer blir fortløpende vurdert ut fra endring i markedsforhold og ledelsens vurdering, vi anser at dette er tatt høyde for i avsetning for tap på fordringer (jf. note 12).

Valutarisiko og anvendelse av finansielle instrumenter er omtalt i note 20.

Note 22 Transaksjoner nærstående partner

(Beløp i 1 000 NOK)		2017	2016
Salg			
Siemens plc	Siemens selskap	40 167	24 753
Siemens Energy Inc. (US) – Oil& Gas	Siemens selskap	28 430	11 495
Siemens Financial Services AB, NUF	Siemens selskap	19 121	2 775
Dresser Rand AS	Siemens selskap	17 704	0
Siemens Gamesa Renewable Energy AS	Siemens selskap	16 935	62 411
Siemens International Trading Ltd., Shanghai	Siemens selskap	15 861	83 279
Siemens Healthcare AS	Siemens selskap	12 860	11 852
Siemens Nederland N.V.	Siemens selskap	12 030	4 070
Siemens Industry Inc.	Siemens selskap	10 950	18 044
Siemens AG – EM Erlangen	Siemens selskap	10 282	4 677
Øvrige	Siemens selskaper	42 919	174 991
Sum		227 259	398 347
Kjøp			
Siemens AG, Germany	Siemens selskap	736 168	915 059
Siemens Industrial Turbomachinery AB	Siemens selskap	73 995	39 095
Siemens Schweiz AG	Siemens selskap	65 483	61 884
Koncar-Energetski Transformatori d.o.o.	Siemens selskap	61 321	26 605
Siemens PLC UK	Siemens selskap	35 807	49 852
Siemens AG, Oesterreich	Siemens selskap	27 042	37 066
Siemens Nederland N.V.	Siemens selskap	10 843	47 688
Siemens Electric Machines s.r.o.	Siemens selskap	9 405	24 019
Siemens Holding S.L.	Siemens selskap	9 242	3 188
Siemens Industry Inc.	Siemens selskap	9 128	39 698
Øvrige	Siemens selskaper	124 775	442 890
Sum		1 163 209	1 687 043

Kjøp og salg til nærstående parter gjelder forretningsmessige transaksjoner. Kjøp og salg mellom nærstående parter relaterer seg hovedsakelig til prosjektsamarbeid. Det er også noe kostnadsallokeringer i forbindelse med bruk av fellestjenester i konsernet.

Siemens AS har ingen mellomværende i konsernet hva gjelder gjeld og fordringer da kjøp og salg blir trukket rett fra cash poolen i konsernet. (jf. note 13)

Konsernregnskapet for Siemens AG kan fås oversendt ved å benytte følgende adresse: Siemens AG, Wittelsbacherplatz 2, D-80333 Munich, Germany. www.siemens.com

Note 23 Offentlige tilskudd

Siemens AS har i 2013 blitt innvilget tilskudd i forbindelse med DEMO 2000 fra Norsk Forskningsråd. Tilskuddet vil redusere påløpte prosjektkostnader som innebærer en nettoføring. Innvilget tilskudd er totalt 4,5 mill. NOK og vil bli betalt ut løpende og etterskuddsvis. Prosjektet eies av divisjonen Energy Management og vil strekke seg over 2015, 2016 og 2017 med hovedvekten i regnskapsåret 2015. Størrelsen på tilskuddet for regnskapsåret 2017 er 1,2 mill. NOK. Tilskuddet gis løpende basert på rapporter for påløpte prosjektkostnader.

Tilskuddet er et brukerstyrt innovasjonsprogram som forutsetter 50 % medfinansiering fra næringslivet. Innovasjonsprogrammet skal stimulere til FoU satsning i næringslivet, og er således et virkemiddel som skal øke næringslivets egen FoU innsats. Det er ingen betingede forpliktelser utover at man må dokumentere påløpte prosjektkostnader som har dannet grunnlaget for det innvilgede tilskuddet.

Noter

Note 24 Andre ikke balanseførte forpliktelser

Ikke balanseførte forpliktelser

Siemens AS har følgende ikke balanseførte forpliktelser fordelt på følgende kategorier ved utgangen av forretningsåret 2017.

Pantstillelser og garantiansvar

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Garantiansvar		
Garantier stilt av ekst. finansinstitusjoner	493 921	562 565
Garantier stilt av ekst. finansinstitusjoner for Siemens Gamesa Renewable Energy AS	212	0
Garantier stilt av ekst. finansinstitusjoner for Siemens Healthcare AS (tidligere Siemens Healthcare Diagnostics AS)	0	7 968
Sum	494 133	570 533

Siemens AS har garantiansvar pålydende 494 mill. NOK, der garantiene er utstedt av eksterne finansinstitusjoner. Garantiene gjelder forpliktelser overfor myndigheter og kontraktsmotparter, inkludert garantier med kausjonsansvar for garantier med kausjonsansvar for Siemens Gamesa Renewable Energy AS og Siemens Healthcare AS.

Siemens AS har tinglyst en avtale om factoring etter pantelovens § 4-10, avtalen gjelder avhendelse av enkle pengekrav i næringsvirksomheten og gjelder for et beløp opp til 80 mill. NOK. Tinglysningen er gjort til fordel for Kredittanstalt für Wiederaufbau og er gjort i forbindelse med prosjektfinansiering.

Leiekontrakter

Driftsleiekontrakter

Siemens AS leier kontor- og produksjons/lagerbygg 17 ulike steder i landet. Selskapet har inngått avtale om leie av bygg i Østre Aker vei 88. Leieavtalen løper i 12 år med virkning fra 15.12.2013. Etter utløpet av leieperioden har Siemens AS opsjon på forlengelse av avtalen til markedsleie på 10 + 10 år. Leielokaler i Stavanger og Bergen løper til 2027, de andre leieavtalene har 1-5 års løpetid.

Selskapet har inngått leasingavtaler av personbiler og varebiler med tre til fem års løpetid.

(Beløp i 1 000 NOK)	Innen 1 år	2-3 år	4-5 år	Etter 5 år	Total
Rest. est. leiebetalinger til forfall					
Husleie og leie av andre lokaler	94 604	174 699	178 078	335 733	783 115
Leasing av biler	4 604	5 773	2 299	29	12 705
Sum	99 208	180 472	180 377	335 762	795 820

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2016
Kostnader driftsleiekontrakter		
Kontor og lagerbygg	97 757	91 330
Biler	5 554	6 355
Sum	103 311	97 685

Finansielle Leieavtaler

Siemens AS har inngått en finansiell leieavtale i januar 2015 om leie av bygg i Ternetangen 61, Bømlø, som løper i 10 år.

(Beløp i 1 000 NOK)	Innen 1 år	2-3 år	4-5 år	Etter 5 år	Total
Rest. est. leiebetalinger til forfall					
Minimum leasing betaling	2 380	4 760	4 760	5 089	16 989
Nåverdi av minimum leasing betaling	1 809	3 175	2 664	2 375	10 023

Note 25 Aksjeverdbasert betaling

Ledende personer i Siemens AS får tildelt opsjoner fra Siemens AG. Perioden fra tildeling til utøvelse er 3 år. Opsjonskostnaden resultatføres i Siemens AS. Siemens AS blir belastet forventet månedlig kostnad på opsjonene fra Siemens AG på tildelingstidspunktet. Den kostnaden bygger opp en gjeld i Siemens AS til Siemens AG. Kostnaden er basert på virkelig verdi av opsjonene på balansedagen. På utøvelsetidspunktet blir den faktiske verdien på opsjonene lagt til grunn. Dette danner grunnlag for den endelige kostnaden fakturert fra Siemens AG.

Den norske marginalskatten blir utregnet og betalt til norske skattemyndigheter mens resten av beløpet blir utbetalt til den ansatte fra Siemens AS. Total kostnadsføring for disse opsjonene er ført under lønnskostnader. I forretningsåret 2017 utgjorde dette 2,6 mill. NOK. Bokført forpliktelse utgjør 6,7 mill. NOK.

	2017		2016	
	Gj.snittlig kurs EUR per aksje	Opsjoner	Gj.snittlig kurs EUR per aksje	Opsjoner
Per 01.01.		19 667		20 692
Tildelt	72,04	8 260	57,17	6 468
Bortfalt	69,82	-731	54,61	-3 146
Utøvd	55,67	-5 176	52,72	-3 977
Utløpt		0	61,10	-370
Per 30.09.		22 020		19 667

Tildelinger	2017		Antall opsjoner	
	Utløpsdato	Utøvelseskurs EUR per aksje	2017	2016
2012	des. 16	53,96	6 142	6 142
2013	nov. 17	71,23	3 987	3 987
2014	aug. 18	65,81	3 108	3 108
2015	jan. 19	59,42	2 703	2 703
	nov. 19	58,42	6 468	6 468
2016	des. 20	72,04	8 260	
Sum			30 668	22 408

Aksjeopsjoner til ansatte

Hvert forretningsår får alle ansatte i Siemens-konsernet tilbud om kjøp av Siemens-aksjer gjennom programmet Share Matching Plan. Ansatte som går inn på avtalen blir trukket et fast månedlig lønnstrekk fra 0-5 % av bruttolønn.

Beløpet investeres påfølgende måned i Siemens-aksjer. Etter en opptjeningsperiode på tre år gis det fra Siemens én gratis aksje for hver tredje aksje den ansatte eier. Siemens AS blir kvartalsvis belastet kostnaden for administrasjon av Share Matching Plan i tillegg til den fjerde aksjen de ansatte får etter tre år. For forretningsåret 2017 beløp kostnaden seg til 1,2 mill. NOK.

	2017		2016	
	Gj.snittlig kurs EUR per aksje	Antall	Gj.snittlig kurs EUR per aksje	Antall
Per 01.01.		3 281		3 436
Tildelt	92,02	2 097	66,01	1 474
Bortfalt	76,50	-229	58,68	-1 091
Utøvd	73,00	-897	54,68	-256
Utløpt			67,30	-282
Per 30.09.		4 252		3 281

Tildelinger	2016		Antall opsjoner	
	Utløpsdato	Utøvelseskurs EUR per aksje	2017	2016
2014	jan. 17	73,00	1 206	1 206
2015	jan. 18	69,43	1 051	1 051
2016	jan. 19	58,68	1 474	1 474
2017	jan. 20	92,20	2 097	
Sum			5 828	3 731

Note 26 IFRS 15

Regnskapsstandarden IFRS 15 "Inntekter fra kontrakter med kunder" ble utstedt i mai 2014. Standarden etablerer en femstegsmodell for å regnskapsføre inntekter fra kontrakter med kunder. I henhold til IFRS 15 regnskapsføres inntekter til et beløp som reflekterer vederlaget som et foretak forventer å ha rett til i bytte for å overføre varer eller tjenester til en kunde. Den nye inntektsstandarden vil erstatte alle gjeldende inntektsføringskrav i henhold til IFRS.

For forretningsår som begynner 1. januar 2018 eller senere kan foretakene velge mellom to ulike metoder for implementering av standarden, full retrospektiv anvendelse eller modifisert retrospektiv anvendelse. Tidlig vedtak er tillatt.

Siemens AS har implementert den nye standarden 01.10.2017. I løpet av regnskapsåret 2017 foretok selskapet en vurdering av konsekvensene av IFRS 15; det har ikke blitt funnet noen effekt.

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Siemens AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Siemens AS som består av balanse per 30. september 2017, oppstilling over totalresultat og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 30. september 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

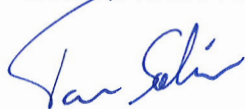
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 30. november 2017
ERNST & YOUNG AS

Tore Sørli
statsautorisert revisor

Siemens-adresser i Norge

Hovedkontor Oslo

Østre Aker vei 88
0596 Oslo
Postadresse:
Postboks 1
0613 Oslo
Tlf. 22 63 30 00

Bergen

Kanalveien 7
5068 Bergen
Postadresse:
Postboks 6215
5893 Bergen
Tlf. 55 17 66 00

Trondheim

Bratsbergveien 5
7037 Trondheim
Postadresse:
7493 Trondheim
Tlf. 73 95 90 00

Øvrige Siemens-kontorer

Agder avd. Kristiansand

Narvika 5
4633 Kristiansand S.
Tlf. 22 63 30 00

Bømlo

5420 Rubbestadneset
Tlf. 53 42 86 00

Elverum

Kirkeveien 2
2406 Elverum
Postboks 244
2402 Elverum
Tlf. 22 63 30 00

Haugesund

Stølsmyr 20
5542 Karmsund
Karmøy Kommune
Tlf. 22 63 30 00

Helgeland avd. Mo i Rana

Svenskeveien 20
8622 Mo i Rana
Tlf. 75 12 73 60

Kongsberg

Kirkegårdsveien 45
3616 Kongsberg
Postboks 375
3604 Kongsberg
Tlf. 32 28 61 10

Porsgrunn

Hydrovegen 6, 4 etg
3933 Porsgrunn
Tlf. 22 63 30 00

Stavanger

Kanalsletta 2
4033 Stavanger
Tlf. 22 63 30 00

Tromsø

Strandveien 144B
9006 Tromsø
Postboks 6130
9291 Tromsø
Tlf. 22 63 30 00

Østfold

Sundløkkaveien 75
1659 Torp
Tlf. 22 63 30 00

[illegible]

